

Bevezető

A magyar Afrika-kutatók közül mind a mai napig Magyar László (1818–1864) az egyetlen, aki teljes aktív életét Afrikában töltötte, és 17 éven keresztül egyetlen országban, Angolában kutatott, és terepmunkáit kizárólag egyedül, eleinte afrikai családja támogatásával végezte. Munkásságát az empatikus megközelítés, az általa választott afrikai életmódnak köszönhetően közvetlenül szerzett tapasztalatok és adatgyűjtés jellemezték. Minden kétséget kizáróan jellemző rá a „résztevő megfigyelés” alkalmazása. A megszerkesztett szövegein is átható, friss, lelkes, zamatos stílusával minden korban lenyűgözte olvasóit. Ugyanakkor életpályája mind a mai napig megfejthetetlen a kutatók számára. Életművének rekonstruálása egyenértékű egy régészeti ásatással, amely folyamán több egymásra rakódott rétegen keresztül kell lejutni a legutolsóig, hátha megtaláljuk egy-egy hiányzó életszakaszára a megfelelő magyarázatot.

Magyar László nehéz feladat elé állítja valamennyi múlt-, jelen- és jövőbeli kutatóját. Szinte soha sem hagy követhető nyomot maga után. Nem tudjuk egyértelműen bebizonyítani mikor és hol született, kik voltak a szülei, hol és mikor végezte, ha végezte tengerészeti tanulmányait, honnan és hová utazott Európán belül, és világkörüli utazásai során. Magáról távirati stílusban ír, és csak sorai között olvasva következtethetünk – jól vagy rosszul – egy-egy életszakaszára, tevékenységeinek mozgatórugóira, céljaira. Valójában az egész életpálya ellentmondások sorozatán alapul. Ugyanakkor a 19. század közepi forrásokban, kortárs publikációkban rendszeresen felbukkan a neve egy-egy villanásra, elkápráztatja olvasóit, kortársait, újra eltűnik és kétségeket hagy maga után. A rendszeres adatgyűjtés alapján elmondható, hogy Magyar László élt, létezett, személyiségéből fakadó lelkes, esetenként túlfűtött írásai ellenére szavahihető ember és jeles felfedező volt. Sorai között olvasva is – ide tartoznak kézíratai, térképei is – egyértelmű, bár sokszor nehezen elemezhető, kutatható, bizonyítható tényeket közöl. Az előbbiekből fakadóan az életpálya és kutatásainak ismeretése tovább fogja bővíteni róla alkotott ismereteinket.

Köszönetnyilvánítás

A kiállítás megvalósításáért köszönetünket szeretnénk kifejezni a magyarországi Magyar László források legfontosabb őrzőhelye, a Magyar Tudományos Akadémia Könyvtára főigazgatójának, Náray-Szabó Gábor akadémikusnak, az MTA Könyvtár Kézirattára korábbi és jelenlegi vezetőjének, Dr. Rozsondai Mariannénak és Dr. Babus Antalnak, valamint főkönyvtárosának, Dr. Mázi Bélának, és fotósának, Láng Klárának több évtizeden keresztül nyújtott kutatási támogatásért és a kiállítás számára rendelkezésre bocsájtott Magyar Lászlóra vonatkozó forrásanyagokért. Köszönjük az MTA egy másik intézményének, MTA Néprajzi Kutató Intézet igazgatójának, Dr. Balogh Balázsnak, hogy elvállalta a kiállítás védnökségét. Köszönetünket szeretnénk kifejezni az Angolai Köztársaság magyarországi Nagykövetségének, és különösen nagykövet úrnak, João Miguel Vahekeninek személyes részvételéért és a kiállítás megvalósításában nyújtott támogatásáért. A Nemzeti Kulturális Alapnak (NKA) és az UNESCO Részvételi Programjának, a Sawasawa cégnek, a kiállítás és az emlékülés megvalósításában nyújtott támogatásáért. Külön köszönjük Balogh Sándornak, az Afrikai Magyar Egyesület elnökének a korábbi Magyar László rendezvényekben is és a kiállítás megvalósításában nyújtott támogatást. A Porto Egyetem Afrikai Kutatási Központja igazgatójának Dr. Maciel Santosnak, hogy 19. századi angolai fotókkal és szerzőként vett részt a kiállításban. A Nemzeti Múzeum főigazgatójának, Dr. Csorba Lászlónak nemes gesztusáért, hogy rendelkezésünkre bocsájtotta kiállításrendezői csoportvezetőjét, Bak Andreát, hogy segítséget nyújtson a kiállítás elkészítésében, akinek hálásak vagyunk tanácsaiért és a terepszemléért. Köszönjük a dunaföldvári Magyar László Gimnázium igazgatójének, Balogh Emesének hozzájárulását a kiállítás anyagához, valamint kiállítást rendező Dunaföldvári Művelődési Ház igazgatójának, Pataki Dezsőnek szervező szerepét és munkatársának, Kovács Zoltánnak, hogy részt vett a kiállítás kivitelezésében. Fónagy Dánielnek a kiállítás grafikai és arculati munkájáért. A makettet készítő Lendvai Miklós – Medvigy István – Sebestyén Zsolt- triónak a vezérlőegység és számítógépes program elkészítéséért, amely lehetővé teszi, hogy hang- és fényhatással végigkísérhessük Magyar László karavánútját a benguelai kiindulóponttól a biéi, általa épített Magyar-szállásnak nevezett tanyán való letelepedéséig. Gábris tanár úrnak külön köszönjük, hogy vállalta a poszterek szövegének ellenőrzését és szükség esetén a szövegek javítását is. Szilasi Ildikó Hermina afrikanistának, hogy kwanyama-gyűjteményét a kiállítás rendelkezésére bocsájtotta. Végére maradt saját magunk üdvözlése, azé a csapaté, akik nem főfoglalkozású múzeumi emberekből állnak. Az élet legkülönbözőbb területein tevékenykedve, szabadidejükben vállalták, hogy hozzájárulásukkal kifejezik tiszteletüket Magyar László iránt.

A kiállítás szerzői és műveik

Bába Imre térképész,

a magyar kiadású National Geographic térképésze

Poszter: Magyar László kéziratos térképe.

Térképek: 1. Magyar László kéziratos térképe (1857)

a saját poszterén; 2. (Sebestyén Éva 2. poszterén);

3. Magyar László világ körüli utazásai (Sebestyén

Éva 2. poszterén)

Balogh Emese, iskolaigazgató,

Dunaföldvári Magyar László gimnázium

Poszter: Magyar László emléke Dunaföldváron.

Dr. Borsos Balázs néprajzkutató, az MTA doktora,

MTA Néprajzi Intézet tudományos igazgatója

Poszter: Afrika egyenlítői vidékeinek megismerése

Magyar László korában.

Fluck Dénes gépészmérnök,

Magyar László apaági leszármazottja

Poszter: A Magyar László leszármazottainak emlékei.

Dr. Gábris Gyula egyetemi tanár, az MTA doktora,

ELTE TTK Természetföldrajzi Tanszék

Poszter: Magyar László időjárásra-éghajlatra

vonatkozó megfigyelései

Dr. Kiss Árpád gyógyszerész, SATco igazgatója

Poszter: Magyar László egészségének

alakulása Afrikában.

Lendvai Miklós, informatikus, CODA Kft,

Medvigy István villamosmérnök, MITLALI Bt.,

Sebestyén Zsolt hardverfejlesztő, PRO 2 Bt.

Makett: Magyar László 1857-es térképének fény és

hanghatású makettje.

Dr. Mázi Béla főkönyvtáros,

MTA Könyvtár Kézirattára

Poszter: A Magyar Tudományos Akadémia 1825-1859.

Dr. Nemerkenyi Zsombor térképész, PhD,

Földgömb főszerkesztő helyettese

Poszter: Magyar László térképeinek értékelése.

Térképek: 1. Dél-Afrika térképe, a 8dik és 15dik

szélességi, s a 11dik és 19dik hosszági fokok

között. Készítve Magyar László által 1857 évben;

2. Kivonat Dél-Afrika földképéből szerkesztette

1858-ban Magyar László; 3. Dél-Afrika 19. századi

felfedezőinek útvonalai. 4. Magyar László utazásai

Afrikában. (Sebestyén Éva 2. poszterén).

Dr. Maciel Santos történész, PhD,

Porto Egyetem Afrikai Kutatások Központ igazgatója

Poszter: Angola a 19. század közepén.

A hagyományos társadalmak kereskedelme.

Dr. Sebestyén Éva néprajzkutató, PhD,

Porto Egyetem Afrikai Kutatások Központ kutatója,

a kiállítás kurátora

Poszterek: 1. Magyar László életpályája; 2. Magyar

László életrajza: Magyarországtól Angoláig; 3. Ma-

gyar László utazásai Afrikában;

4. Magyar László angolai letelepedése, utazásai ;

5. Magyar László kutatási alternatívái;

6. Magyar László és a Magyar Tudományos Akadémia;

7. Magyar László néprajzi munkássága és

tudományos motivációi.

Szilasi Ildikó Hermina, afrikanista,

Afrikai Magyar Egyesület

Gyűjtemény: Kwanyama tárgygyűjtemény.

João Miguel Vahekeni nagykövet,

Angolai Köztársaság Magyarországi Nagykövetsége

Poszterek: 1. Angola; 2. Cunene;

3. Az ovakwanyama nép.